

СУХАРЕВСЬКА Софія,

здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СПРАВЕДЛИВІСТЬ В ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Категорія «справедливості» є тим теоретичним інструментом, за допомогою якого вирішуються абсолютно конкретні завдання, пов'язані з аналізом нормотворчої і правозастосовчої практики, а також пошуком шляхів вдосконалення всієї системи сучасного цивільного права. З цієї причини важливо, щоб інструмент цей за своїми функціональними характеристиками максимально відповідав би змісту завдань, що вирішуються в рамках цивільного права.

Варто відзначити, що деякі автори керуються принципом справедливості та розумності в оцінці добросовісної поведінки сторін при виконанні зобов'язань. Відзначаючи, що одним з критеріїв добросовісної поведінки сторін зобов'язання виділяють надання необхідного сприяння, поряд з урахуванням прав і законних інтересів, надання необхідної інформації. [1, с. 180]

Не викликає сумнівів, що інтерес у сторін зобов'язання (кредитор, боржник) єдиний, і спрямований на досягнення бажаного правового результату, отже і ініціатива необхідних додаткових дій повинна бути як з боку кредитора, так і боржника. Оцінюватися таке сприяння буде кожним з контрагентів, з позиції задоволення свого інтересу, а при його відсутності говорити про «справедливість». Здійснення «необхідних додаткових дій», «необхідного сприяння», на мій погляд, можна буде тільки при здійсненні такої оцінки третьою особою, наприклад, право-застосовнику в судовому порядку.

Законодавець не рідко намагається впровадити категорію справедливості в нормах Цивільного кодексу. Одним з наочних прикладів можуть служити норми, присвячені захисту права власності, а конкретніше, в індикації. Законодавець дозволяє власнику витребувати річ у добросовісного набувача, тільки в випадках вибуття речі у власника не по

його волі. Така правова позиція законодавця відходить, на мій погляд, від основоположного початку рівності суб'єктів цивільного права, а саме права кожного на відновлення свого майнового стану. [2, с. 29]. Чи можна говорити в даному випадку про справедливий підход до захисту інтересів двох власників, кожен з яких сумлінно діяв при придбанні прав власності на одне і теж майно? Чи можна говорити про рівність власників, про захист балансу майнових інтересів в даній конкретній ситуації власника і набувача речі? Безумовно, якщо майно було вкрадено у власника, втрачено їм, і надалі він його виявив у добросовісного набувача, у нього з'являється можливість витребувати це майно без майнових втрат, крім відшкодування необхідних витрат з моменту, з якого власник може зажадати доходи від використання майна. Порівняємо положення сумлінного і несумлінного набувачів речі: власник зобов'язаний відшкодувати витрати по утриманню майна з періоду початку користування речі, а сумлінному тільки тоді, коли той дізнався про свою неправомірність і припустимо і позначимо цей момент - отримання повістки в суд, тобто недобросовісний набувач може розраховувати на повне задоволення своїх витрат, а добросовісний набувач, будучи сумлінним, виявляється фінансово в невігідному становищі, тому що терпить множинні втрати: суму вартості речі, саму річ, витрати по змісту речі, буквально, за весь період користування і можливо інші витрати. Показано, що захист матеріальних інтересів власника та недобросовісного набувача законодавчо більш забезпечені, ніж інтереси добросовісного набувача речі. [3, с. 71]

Галузеве застосування принципу справедливості дозволило б інакше сформуванню правову позицію і закріпити законодавчо, щодо даної юридичної практики, частково компенсувати добросовісного набувача майнові втрати, шляхом відновлення його майнового стану. Захист майнових інтересів сторін, на мій погляд, є основоположною завданням творців цивільно-правових норм, що базуються на основних засадах громадянського права і галузеве закріплення принципу справедливості буде служити, в значній мірі, збалансованості майнових інтересів. [4, с. 47].

Отже, предметом для науки цивільного права є не безпосередньо категорія «справедливості» в тому чи іншому філософському її вимірі. Реальним предметом для неї є та оцінка, яку суб'єкти цивільних правовідносин висловлюють з приводу своєї участі в різних правовідносинах, на підставі своїх інтересів і свого досвіду участі в них. Ця оцінка, повторюючись і змінюючись в процесі цивільних правовідносин, стає джерелом для формування в свідомості громадян того, що можна назвати «приватною справедливістю» (на підставі відповідності правової практики особистих прав і особистим інтересам громадянина), «Громадської справедливості» (на підставі відповідності поточним інтересам суспільного розвитку і нормам суспільної моралі) і «законною справедливістю» (на загальних принципах права, законодавчо закріплених нормах і узагальненнях верховного суду). І якщо «приватна справедливість» виявляється в ході

реалізації прав і обов'язків суб'єктів правовідносин, то «суспільна справедливість» і «законна справедливість» є інструментами захисту майнового балансу сторін в конфліктних ситуаціях, інструментами правозаступача, при винесення справедливих рішень в судовому порядку.

Список використаних джерел:

1. Борисової В. І., Фатєєвої В. І., Яроцького В.Л. Цивільне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 480 с.
2. Піогребняк С.П. Основоположні принципи права: монографія. Харків: Право. 2012. 240 с.
3. Погрібний С. О. Справедливість, добросовісність та розумність як загальні засади цивільного законодавства України: Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2004. С. 133.
4. Іванова С. А. Принцип соціальної справедливості в правоохоронної діяльності (теоретичні аспекти реалізації): Держава і право. 2006. С. 18.

СУЩЕНКО Дмитро,

здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОГО ПРАВА У ЦИВІЛЬНОМУ
ЗАКОНОДАВСТВІ: ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ**

Цивільне право – це одна з провідних галузей національного права України, яка характеризується своїм окремим предметом і методом правового регулювання. Цивільне законодавство регламентує здійснення зобов'язальних правовідносин, що мають свій обсяг і функціонують на основі різних методологічних і концептуальних засадах.

Основна мета зобов'язання – це в результаті його реалізації отримати вигоду, яка в більшості випадків є майновою. Виконання зобов'язання відбувається за умови дотримання певної його форми та методології. Методологією є основа, на якій ґрунтується системна сукупність прийомів досліджень, певних принципів і методів, що застосовуються під час регулювання цивільних правовідносин. Загальна парадигма зобов'язання у